

Lübnan'da Yeni Parlamento: BİLEŞENLERİ NELER VE NE YAPILMALI?

RANA TABBARA

Gazeteci L'ORIENT TODAY

“

Yüzde 49,19 katılım oranıyla gerçekleşen bu seçim, 2018 genel seçimlerinin yüzde 49,7 katılım oranını neredeyse yakaladı. Ancak Hizbullah ve müttefiklerinin çoğunluk sandalyelerini kaybetmesiyle sonuçlanan bu seçimde, Lübnan genelinde yaklaşık on üç muhalefet adayının seçilmesi ve Suriye yanlı adayların seçilememesi gibi belirgin değişiklikler yaşandı.

”

Bu ay sandık başına giden Lübnanlı seçmenler, 22 Mayıs 2022'den itibaren dört yıl görev alacak 128 parlamento üyesini belirledi. Yüzde 49,19 katılım oranıyla gerçekleşen bu seçim, 2018 genel seçimlerinin yüzde 49,7 katılım oranını neredeyse yakaladı. Ancak Hizbullah ve müttefiklerinin çoğunluk sandalyelerini kaybetmesiyle sonuçlanan bu seçimde, Lübnan genelinde yaklaşık on üç muhalefet adayının seçilmesi ve Suriye yanlı adayların seçilememesi gibi belirgin değişiklikler yaşandı. 2022 yasama

seçimleri, 17 Ekim 2019 Halk Ayaklanmaları ve 4 Ağustos 2020'de 200'den fazla kişinin ölümüne ve binlercesinin yaralanmasına neden olan Beyrut Limanı patlamasının ardından yapılan ilk oylama olarak gerçekleşti. Parlamantonun yeni oluşumu farklılık gösterse de yapılması gereken eski görevler hâlen devam etmektedir.

PARLAMENTONUN YENİ YAPISI

Parlamentodaki 128 milletvekilinden 16'sı bağımsız, 13'ü muhalefet saflarındadır. Aralarında Cumhurbaşkanı Mişel Avn'ın partisi Özgür Yurtsever Hareketi'nin de bulunduğu yaklaşık 58 milletvekili İran destekli Hizbullah'a yakın pozisyonundadır. Batı'nın desteklediği bir konumda, Velid Canpolat ve oğlu Timur Canpolat tarafından yönetilen geleneksel Dürzi Partisi 8 sandalye kazanırken, Samir Caca liderliğindeki Lübnan Güçleri Partisi, 19 sandalye kazanarak parlamento'daki en büyük Hristiyan blok olarak yerini aldı. Dört sandalye kazanan Ketaib Partisi'nin yanı sıra sekiz sandalye de Gelecek Hareketi ile ilişkili adaylar tarafından kazanıldı.

Lübnan'da Sünni grupların geleneksel siyasi üstünlüğü, üç kez başbakanlık yapmış olan Sünni Gelecek Hareketi lideri Saad Ha-

riri'nin geçen ocak ayında seçimlere katılmama kararı almasının ardından sona ermişti. Hariri ayrıca "Gelecek Hareketi ailesinden de" aynı şeyi yapmasını istedi ve "siyasette sadece hizmet etmek için yer alacağım, Lübnanlılar arasında bir kesimin beni bu felaketten sorumlu otorite figürlerinden biri

olarak görmesine artık dayanamıyorum" açıklamasında bulundu. Diğer bir ifadeyle başta Hariri ailesinin en fazla destekçisinin bulunduğu Beyrut'taki Tarık el-Cedid'de ikamet edenler olmak üzere birçok destekçi seçimleri çeşitli şekillerde boykot etti. 15 Mayıs'ta seçimler gerçekleşirken Tarık el-

Cedid'deki Hariri yanlıları, Sünni katılımın düşük olduğu seçimlerin sonuçlarını itibarsızlaştırmak için taşınabilir havuzlar kurarak partiler düzenledi.

Beyrut II, Trablus ve Batı Bekaa-Rashaya gibi yoğun Sünni semtler, boykot nedeniyle ortalamanın al-

tında katılım gösterdi. L'Orient Today tarafından yayımlanan veri analizine göre, Keserwan, Jbeil, Nabatieh, Baalbek-Hermel ve Batroun gibi daha az Sünni nüfusa sahip küçük ilçelere sahip diğer ilçelerde yüksek katılım gözlemlendi. Şii grupların Nebih Berri'yi yeniden meclis başkanı olarak seçmesiyle ilgili resmî tutumlarına karşı muhalefet grupları ve bazı Hristiyan partiler hızlı şekilde bu zorlamaya ve teamüle dönüşen duruma karşı çıktıklarını açıkladı. Milletvekilleri, bu pozisyonun illaki mezhepsel temsile uymak zorunda olmadığını ve değişimin başlamasının bu yöndeki iradeyle yakından alakalı olduğunu dile getirdi. Şii kesimin önemli aktörlerinden Emel Hareketi'nin lideri Nabih Berri 1992'den beri meclis başkanı görevinde bulunmaktadır. Beyrut II seçim bölgesinden seçilen muhalefet Milletvekili Waddah Sadek LBCI TV'ye verdiği demeçte, "Milletvekilleri parlamentonun başkanı olarak Berri'yi seçerlerse, kendimizi değişimin bir öznesi olarak görmeyeceğiz" ifadelerini kullandı. Bu durum muhalif ve bağımsız vekillerin değişim yönündeki iradesini göstermesi açısından kritiktir. Halimeh Kaakour, VDL (93.3) radyosuna, Berri'nin yeniden seçilmesinin kabul edilemez olduğunu ve muhalif milletvekilleri olarak alternatif sunmaya çalıştıklarını söyledi.

Hâlihazırda bir önceki parlamentoda bulunan ve seçimlerden oldukça güçlenerek çıkan Samir Caca, Lübnan Gücü Partisi'nin geçmişte 2005'ten beri olduğu gibi bir kez daha Nabih Berri'ye oy vermeyeceklerini" söyledi. Hizbullah Özgür Yurtsever Hareketi'ni Berri'ye oy

vermeye ikna etmek için çaba sarf etti ancak Batroun milletvekili ve Avn'ın damadı Özgür Yurtsever Hareketi'nin de liderliğini yürüten Cibran Basil diğer isimlerin neden aday olmadığını sorguladı ve Berri'nin başkanlığına karşı olduğunu yineledi. Bu durum Hizbullah ittifakı içerisinde de Berri'nin meclis başkanı adaylığına karşı birliktelik olmadığını göstermektedir. 21 Mayıs'ta bir önceki meclisin görev süresinin sona ermesinden sonra, yeni meclisin ilk oturumunda gündemin birinci maddesi meclis başkanı seçimi olacak. Eski Başkan Yardımcısı Elie Ferzli, seçimlerin ardından meclis koltuğunu kaybetti. Bekaa II bölgesinde muhalefet adayı olarak "Sahluna vel Jabal" listesinden seçime katılan Yassin Yassin sonuçları etkilemeye

çalıştığı iddia edilen ancak başarılı olamayan Ferzli'yi yendi.

“

Lübnan Demokratik Seçimler Derneği basın toplantısında "seçmenlere saldırı" sayılabilecek pek çok ihlal gözlemlendiğini kaydetti ve "Emel Hareketi ve Hizbullah destekçileri, adayları oylama merkezlerinden kovdu, bazı seçmenleri merkezlere geldikleri andan itibaren baskıya maruz bıraktı ve hatta oy kabinlerinde seçmenlerin yanlarına temsilci koyacak kadar da ileriye gitti" ifadelerini dile getirdi.

”

SEÇİMLER SIRASINDA KAYDEDİLEN İHLALLER

Seçim günü bazı seçmenler, belirli adaylara oy vermeleri için kendilerine para ödendiğini veya hizmet teklif edildiğini söyledi. Oylama maliyetleri 1 milyon Lübnan lirasıyla 200 dolar arasında değişiyordu. Hükümet, seçimlerin düzenlenmesini bir başarı olarak kaydederek övünme fırsatı çıkardı ancak Lübnan Demokratik Seçimler Derneğine (LADE) göre, sahada birtakım ihlaller kaydedildi. LADE tarafından yapılan bir basın açıklamasında, "Seçim kampanyalarının başlangıcından oyların sayımına kadar, İçişleri Bakanlığının plansız tutumunun sağladığı ortamda birçok siyasi partinin 'topan' tutarsızlıklarını, bariz ihlalle-

rini, tehditlerini ve baskılarını konuşabiliriz" ifadelerine yer verildi.

Lübnan Demokratik Seçimler Derneği basın toplantısında "seçmenlere saldırı" sayılabilecek pek çok ihlal gözlemediğini kaydetti ve "Emel Hareketi ve Hizbullah destekçileri, adayları oylama merkezlerinden kovdu, bazı seçmenleri merkezlere geldikleri andan itibaren baskıya maruz bıraktı ve hatta oy kabinlerinde seçmenlerin yanlarına temsilci koyacak kadar da ileriye gitti" ifadelerini dile getirdi. Dernek, Lübnan Güçleri Partisi ve Özgür Vatansaver Hareketi taraftarları arasında Jezzine ve Zahle'de çatışmaların çıktığını da sözlerine ekledi.

“

31 Ekim'de görev süresi sona eren Cumhurbaşkanı Avn, damadı Basil'in cumhurbaşkanı olması için önemli girişimler gerçekleştiriyor olsa da mevcut parlamentoda artık Avn'ın partisinden daha fazla sandalyeye sahip olan Hristiyan rakibi Lübnan Güçleri Partisi bunu kabul etmeyecektir.

”

ÖNÜMÜZDEKİ DÖNEMDE NE OLACAK?

Parlamento, meclis başkanı seçiminin sona eren başbakanın ve kabinesinin belirlenmesinden de sorumlu olacaktır. 31 Ekim'de görev süresi sona eren Cumhurbaşkanı Avn, damadı Basil'in cumhurbaşkanı olması için önemli girişimler gerçekleştiriyor olsa da mevcut

parlamentoda artık Avn'ın partisinden daha fazla sandalyeye sahip olan Hristiyan rakibi Lübnan Güçleri Partisi bunu kabul etmeyecektir. Hâlihazırda beş ay gecikmiş olan 2022 bütçe planı için şimdi yeni parlamentonun parlamento bürosunu seçmesi ve kabinesinin kurulması beklenecektir. Yeni kabine kurulduktan sonra bakanlar, bütçe planı ve diğer dosyalar üzerinde meclis komisyonlarıyla birlikte çalışmaya başlayacaktır. Parlamentodaki parçalı yapı, Uluslararası Para Fonu (IMF) ile muhtemel anlaşma ve yapılması gerekli reformlar, başarılı cumhurbaşkanlığı seçimi ve kabine oluşumu gibi yasal konular üzerinde uzlaşmayı zorlayacak ve bazı problemlerin ortaya çıkmasına yol açabilecektir.

Geçen nisan ayında Lübnanlı yetkililer, reformlar karşılığında dört yıl boyunca 3 milyar dolarlık mali yardım için IMF ile personel düzeyinde bir anlaşmaya vardı. Parlamente bekleyen önemli gündemlerden bir tanesi de banka gizliliğiyle ilgili yasalarda reform yapılmasıdır. Bu konuda nisan ayından bu yana üzerinde çalışılan teklif ve yasa taslağı eksiksiz olarak parlamenteye gönderilmişti ancak işlevsel hâle gelebilmesi için üzerinde biraz daha çalışılması gerekmektedir.

Sonuç olarak her ne kadar Lübnan Parlamentosuna değişim yanlılarının seçilmesiyle istikrarsız siyasi ortama bir derece umut gelmişse de hâlen siyasetteki kırılma ve parçalı yapı devam etmekte ve Lübnanlıları çözülmesi gerekli zor konular beklemektedir. ■